

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Principia Juris Canonici : Ex Libro ... Decretalium Gregorii
IX. Pontificis M / Antehac In Alma & Archi-Episcopali
Benedictina Universitate Salisburgensi**

König, Robert

Salisburgi, 1725

VD18 80460518

4. De mutuis petitionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61781](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61781)

TITULUS IV.

De Mutuis petitionibus.

SUMMARIA.

1. Quia sit mutua petitio. 2. Et num in statuto Reconventio conventionis, aut actionis?
3. Veniat nomen omni jure recepta ess.
4. 5. 6. A quibus 7. usque 13. Et contra quos institui possit?
13. Usque 21. Reconventio regulariter in omnibus causis locum habet.
21. Usque 25. Coram quo iudice, & quando moveri possit?
25. Ob quem finem introducta sit?
26. 27. 28. Effectus mutuae petitionis.

Post libelli oblationem subinde reus conventus vicissim sibi ab actore debitum, idque per reconventionem petit; quae hic nuncupatur mutua petitio: germanicè die *Wideroder Gegenklag.*

§. I.

1. *Definitur* mutua petitio, quòd sit actio adversus actorem à reo convento durante conventionis iudicio sub eodem iudice instituta. Ita fermè Panorm. *ad Rubr. h. t. n. 1. Generis loco stat adio. Ubi*

2. *Quæritur*: an statutum disponens de actione, seu conventionem etiam de mutua petitione, seu reconventionem intelligendum sit? Affirmo: quia statutum loquens de actione, seu conventionem intelligitur loqui de actione seu conventionem generaliter sumpta, nisi contrarium aliunde constet, ergo intelligitur loqui de utraque specie actionis, seu conventionis: ergo non tantum de actione, seu conventionem simpliciter, sed etiam de reconventionem, seu mutua petitionem: quod enim de genere idem & de specie dici necesse est per l. 147. ff. de R. F. *Ummius disp. 10. ad Process. n. 3.* Neque obstat, quòd statutum strictè, & de casu vero accipi debeat. arg. l. 3. §. 6. ff. de Negot. gest. l. 1. §. si is, qui navem. ff. de Exercit. act. hoc enim procedit in statutis derogantibus

juri communi; alioquin verò generaliter scripta generaliter intelligenda sunt. *Gail. 2. observ. 33.* hujusmodi statutum autem consonat juri communi, quo actionis verbo continetur etiam mutua petitio, ut vel ipsa verbi notatio arguit. *Contrarium traditur in Addit. ad Panorm. in Rubr. h. t. tit. A.*

Porrò reliqua verba definitionis habent rationem differentiae, & declarabuntur in progressu.

§. II.

Causa efficiens mutuae petitionis, seu reconventionis est jus Canonicum, Civile, ut & Camerale: omni quippe juri recepta, ac approbata est. In jure Canonico habetur peculiaris hic Tit. *de Mutuis petitionib. & Textus in c. 2. c. fin. de Ord. cognit. in c. dispendia. §. reus quoque de Rescript. in 6. & denique in Clem. sape. §. reus quoque de V. S.* In jure Civili de hac extant. l. 2. §. item si extra provinciam. §. sed & si agant. l. quæ non cogitur. 22. ff. de Judiciis. l. 14. cum auth. seq. C. de Sentent. & inter loc. *Novell. 96. c. 2.* In ordinationibus Camerae passim mutuae petitionis fit mentio, specialiter in Tit. 30. p. 3. *sub rubr. von der Gegenklag / und wie in derselben procedirt werden solle.*

§. III.

Subjectum mutuae petitionis est vel activum, vel passivum.

Subjectum activum est is, qui mutua petitionem seu reconventionem movet. Movere autem eandem potest reus conventus, qui modò facultatem agendi habet.

Dixi *reus conventus*: neque enim actor reconventus novà actione uti potest. d. c. 2. §. nos autem. *de Ordine cognit. d. l. 14. junctum Età auth. seq. C. de Sentent. & inter loc.* tum ne lites in infinitum multiplicentur contra c. 2. *de Rescript. in 6.* tum quia actor sibi

sibi imputare debet, quod ab initio eas actiones, quas sibi competere scivit, complectique potuit, non intentaverit *c. 3. Eod. in 6. Panormit. inc. 2. n. 6. h. t. Brunne man in Processu civili c. 10. num. 13.* ubi tamen id cum Mindano & Giseberto limitat, nisi posterior reconventio ex reconventionem oriatur, & ei sit connexa: ut convenis me ex mutuo, ego te reconvenio ex empto, tu me iterum de evictione; vel convenio te ex mutuo, tu me ob vulnerationem reconvenis, ego te convenio ob vim illatam aedibus; vel convenio te actione locati, tu me reconvenis actione commodati directâ, ego te contrariâ. Sed in omnibus his & similibus exemplis, quod per secundam reconventionem volo petere, per retentionem, & exceptionem consequi possum.

6 Dixi II. *Qui modo facultatem agendi habet*: nam qui agere prohibetur, nec reconvenire potest, cum omnis reconventio sit actio. Hinc excommunicatus, sicut & proscriptus, seu bannitus frustra mutuum petitionem ac reconventionem parat. per *c. 5. de Except. Umnius d. d. ff. 10. n. 5.* Et hoc posterius indubium est de bannito, seu proscripto Imperii, welcher in die Rechts-Nicht erkläret: hic enim non amplius pro cive Romano, sed pro hoste Imperii habetur, & omnibus Imperii juribus excidit. *Gaii. lib. 2. de Pace Publ. c. 12. num. 3. 5. & 30.* Proscriptus verò ab inferiore aliquo Principe Rom. è ducato, comitatu, vel civitate, cum solum amittat jura municipalia, & propria ejus territorii, è quo proscriptus est, non etiam cetera, quæ sunt juris communis, ideo si eo in loco, è quo proscriptus est, conveniatur, alium reconvenire nequit; alibi autem ubique id potest. arg. l. 3. ff. de Interdict. & releg.

7 *Subjectum passivum mutue petitionis, seu reconventionis est is, adversus quem in-*

stituitur. Et quidem regulariter adversus quemlibet actorem institui potest: *cujus enim in agendo observat. arbitrium, non habere & contra se judicem in eodem negotio (id est, in eadem lite, vel instantia) non dedignetur.* Text. in d. l. 14. C. de Sentent. & interloc.

Non levis contentio est: an Clericus agens coram judice sæculari possit sub eodem judice reconveniri saltem in causa temporali & civili?

Affirmativæ Patroni prætendunt primò, quod in utroque jure, & maxime in jure Civili in d. l. 14. & antè & consequenter. C. Eod. generaliter statutum legatur, actorem coram eodem judice posse reconveniri, nec ab hac generali dispositione Clerici usquam excipiantur. Imò secundo text. specialem in *Novel. 123. c. 25.* ibi: *neque aliqui conventionem justineant, nisi mandatum habeant à suis Episcopis, aut aliqui conveniant: tunc enim solis illis, qui ac conveniuntur, damus licentiam, si quam obligationem habent contra Ecclesiam, aut contra Episcopos eorum, proponere.* Tertio hanc rationem: Clericus si temerè agat contra Laicum, potest à Judice sæculari condemnari in expensas, eò quod hæc condemnatio veniat accessoriè ad sententiam. Ego, cum etiam reconventio veniat accessoriè ad Conventionem, Clericus quoque in causa reconventionis à Judice laico judicari poterit: quia cujus est cognoscere de principali, est etiam cognoscere de accessorio, per *c. quando de Judiciis.* Et hanc sententiam DD. auctoritate, & ultra prævalere dicit Haunold. tom. 5. de l. & l. 27. 1. c. 4. n. 253.

Nihilominus veriùs reor, Clericum coram Judice sæculari non posse reconveniri, sive in causa criminali, sive in civili diversa: siquidem ubi prohibetur genus, prohibe-

betur omnis species contenta sub genere. l. 147. ff. de R. J. Atqui jura simpliciter & absolute prohibent, ne Clericus in ulla causa, etiam civili, coram Judice Laico conveniatur. c. 5. 6. 8. & 14. causa 11. q. 1. c. 4. 8. & 10. de Judiciis c. 2. & 7. de Foro compet. c. un. de Cleric. conjug. in 6. ergo etiam prohibent, ne reconveniatur: quia reconventio est species conventionis. Et sane cum jurisdictio Laici per modum simplicis conventionis in persona Clerici, ceu absolute insubjicibili jurisditioni seculari fundata non sit, nec per modum reconventionis fundata esse poterit. Præterea in Clerico cessat ratio reconventionis expressa in d. l. 14. C. de Sent. & interloc. dedignari enim Judicem, vel ejus arbitrium sequi, est actus meræ facultatis & voluntatis, quæ destituitur Clericus, qui ut maximè velit, non potest in alium, quàm Judicem Ecclesiasticum consentire. c. si diligenti. 12. de Foro compet. ergo & ipsa reconventio. Atque hanc optimam, ac urgentissimam rationem asserit Panorm. in c. atsi Clerici. de Judiciis n. 24.

10 Quid igitur ad argumenta contraria? ad primum respondeo, generale illud effectum de reconveniendo actore coram eodem Judice verum esse de eo, qui absolute & simpliciter tali Judici se subjicere non prohibetur: etenim dum in Jure Canonico reconventio approbatur, sermo est de foro Ecclesiastico, seu de partibus coram Judice Ecclesiastico contententibus, non coram seculari; jus civile verò disponit circa subditos Laicos, qui sicut in genere Laico Magistratui indifferenter subiecti sunt, ita in genere optimè statui potuit, etiam in casu reconventionis ejus jurisditionem illos effugere non posse; quod tamen malè ad Clericos applicatur, cum Judex Laicus per se prorsus incapax sit, ut propriâ autoritate

KÖNIG IN DECRET. LIB. II.

jurisdictionem in personam Ecclesiasticam exerceat. Neque stringit text. in cit. Nov. 123. c. 25. quia Laici nullam habent potestatem quid statuendi quoad Clericos c. Ecclesia S. Maria. de Constit. Ad tertium nego paritatem: quoniam condemnatio partis victæ in expensas est causæ principali necessariò connexa, ac de natura causæ in judicio tali ventilandæ: qualiter tamen connexa non est reconventio ipsi conventioni, sed reconventio ex sola libera voluntate conventi originem trahit, reusque actorem reconveniendo ad eum condemnandum ultrò intendit; ut proinde nihil intersit, an ab initio & ultrò eum interveniat, an mutuâ petitione invadat.

Planè hæc nostra opinio tunc procedit, I I sit reconventio fiat in causa diversa, & de re, quæ non habet connexionem cum petitione; ut si Clericus petat à Laico coram Judice seculari 100. ex causa mutui, & ille velit reconvenire Clericum petendo commodatum. Quòd si reconventio ex conventionem oriatur, & actiones mutuae ex eodem negotio civili invicem competant, concessero, quòd Judex Laicus in causa, quam Clericus coram ipso proposuit, cognitionem habeat, si quid à reo petatur, ut puta, si Clericus Laicum conveniat actione mandati, is verò Clericum reconveniat actione contrariâ mandati: si Clericus conveniat Laicum ex empto, is verò illum reconveniat de evictione: de talibus enim judicem seculari cognoscere adversus Clericum ipsa æquitas postulat per ea, quæ tradit Imola in d. c. atsi Cler. n. 5. de Judic. Quamvis executionem sententiæ facere non possit contra Clerici personam, seu ipsum personaliter compellere ad solvendum, sed id à proprio ejus Judice fieri conveniat. Felin. in c. 1. n. 10. h. t. Laym. ibid. sub n. 6. Pirrhing. n. 11.

Non dissimilis controversia est: an Stu- 12

M m

dio-

diolus conveniens civem, vel plebeium coram Magistratu municipali, coram eodem reconveniri possit? Quod licet aliis improbetur, in puncto tamen juris verissimum putat Mindan. apud Umm. *d. disp. 10. ad Process. jud. num. 8.* ob generalitatem textuum. *in l. 22. ff. de Judiciis & in d. l. 14. C. de Sentent. & interloc.* ubi etiam Glossa format simpliciter casum de Studioso, quod conveniens alium coram consule civitatis, non possit ibidem obstante suo privilegio reconveniri. Ego hoc in dubio, & competenti Judici decidendum relinquo.

§. IV.

- 13 *Materia, seu Objectum* mutuae petitionis sunt causae, in quibus instituitur. Est autem regula, posse mutuam petitionem institui in omnibus causis non specialiter exceptis. *l. 1. §. fin. ff. de Variis & extraord. cogn. Haunold. tom. 5. de l. & l. tr. 3. c. 5. num. 355.*
- 14 Causae specialiter exceptae sunt I. causa depositi. per *c. bona fides, de Deposito. l. 1. C. Eod.* ubi asseritur, depositarium contra repetentem depositum nullam actionem, sive personalem, sive realem, aut hypothecariam, imò ne compensationem quidem objicere posse, quò minus rem depositam illicò restituat. *Treutl. Vol. 1. disp. 25. th. ult.*
- 15 II. Causa executiva, seu paratam habens executionem, veluti si petatur executio instrumenti Guarantigae, vel debiti confessionati: quia hujusmodi causae executivae sunt certae & liquidae, sed contra causas liquidas non datur reconventio: utpote in quibus cessat ejus ratio & finis. ergo. *Bachovius ad Treutl. Vol. 1. d. disp. 25. th. 13. lit. D.*
- 16 III. Causa spoli, si quis agat interdictò, seu aliquò remedio recuperandae possessionis rei ablatae: talis enim à reo reconveniri

nequit judiciò petitoriò super proprietate, aut possessoriò adipiscendae, vel retinendae, *c. fin. de Ordine cognit.* quia spoliatus ante omnia restituendus est, nec tenetur in aliquo respondere adversario suo, nisi prius restituat. *c. redintegrandae causa 3. q. 1. c. si quis de Restit. spoliat. in 6.* At verò si reus agentem possessoriò recuperandae summi aliquo judiciò recuperatorio, pariter privilegiato reconveniat, procedit reconventio, quatenus spoliatus quæstio non super eadem re, sed super diversis fuerit oppositus, nam hoc casu privilegiatus ratione spoliati non utitur privilegio suo contra pariter privilegium Panorm. *in d. c. fin. de Ordine cognit. Menoch. remed. 1. recup. num. 336 & 340. Clariss. D. D. Gletle in Quæst. select. ex 2. p. ff. q. 2. n. 15.*

IV. Causa appellationis; ubi appellationem non potest adversarius victor in prima instantia reconvenire: neque enim Judex appellationis se potest de aliis intromittere, quam quæ sunt ex prima instantia ad ipsum devoluta. *c. pastoralis de Offic. Ordin. c. 1. de Appellat. in 6.* Id tamen Marant. *in Spec. p. 4. disp. 6. n. 18.* intelligit de appellatione judiciali: si namque extrajudicialiter appelletur, admittitur reconventio: quia ille Judex tunc principaliter aditur.

V. Causa criminalis. Ubi tamen refertur an hæc causa criminaliter, seu ad vindictam publicam; an verò civiliter, seu ad privatum interesse actoris intentata sit? *Primo* casu accusatus nequit accusatorem pendente judiciò reconvenire; nec civiliter: quia causa criminalis, ceu major, civilem abhorbet. *l. fin. C. de Ord. judic. & l. 33. C. de Leg. Jul. de adult.* nec criminaliter reconvenitur non relatione criminis, sed innocentia reus purgatur, & non potest antè accusare, quia fuerit excusatus. *l. 5. ff. de Public. judic.* Si vel suam, vel suorum injuriam prole-

tur. *l. neganda 19. C. de his, qui accus. non poss. vel reconventio criminis accusationem aliquo modo contingat, aut perimat. Clar. in Pract. crim. §. fin. q. 14. n. 12.* vel etiam accusatus majus crimen accusatori, quam sibi objectum, impingat. At tunc non est proprie reconventio: cum simul non expediatur causa utraque, sed suspensa accusatione tractetur quaestio de crimine graviore. *l. 1. C. de his, qui accus. non poss.* Casu posteriori, nempe si causa criminalis tantum civiliter intentetur, indifferenter reconventioni seu mutuae petitioni locus erit, sive reus vicissim agat civiliter, & proprium interesse persequatur, *l. 10. §. 2. ff. de Compensat.* sive agat criminaliter ad vindictam publicam, ita scilicet, ut actio civilis criminali ob ejusdem praesentiam postponatur *d. l. fin. C. de Ord. judic. Pirrh. h. t. n. 15. Maranta d. dist. 6. n. 47. & seqq.*

19 VI. Excipitur omnis causa, de qua Judex ex natura causae etiam assentientibus partibus cognoscere non potest; veluti causa spiritualis, in qua coram laico, tanquam jurisdictionis spiritualis incapace, reconventio non permittitur: item causa allodialis respectu Parium Curiae, coram quibus non potest in alia causa proponi reconventio, quam in feudali. Ratio est: quia tali casu non persona actoris, sed qualitas causae eundem judicem designatur. *Vallens. h. t. §. 2. n. 6. Mynsing. Cent. 4. observ. 90. n. 2.*

20 Num vero mutua petitio, seu reconventio in causis summaris locum obtineat? *addubiatum* fuit. Negat Schwanmann in *Process. Cam. l. 1. c. 67.* si causa conventionis sit summaria, & reconventionis causa plenariam cognitionem requirat: quia conventio, & reconventio sunt simul, & vicissim tractandae; quod fieri nequit, si altera causarum sit summaria, altera solennis & plenaria. Alii ad varias distinctiones

confugiunt, quarum meminit Panorm. in *c. 1. n. 17. & 18. h. t.* Ego indistincte statuo, reconventionem moveri posse, sive utriusque causae processus sit summarius, sive alterutrius tantum: tum propter generalem textum in *Clem. 2. §. verum de V. S.* qui simpliciter in causis summaris reo reconventionem permittit, nec distinguit, utrum ambae causae sint summariae, vel solum alterutra: tum quia utrobique militat ratio *d. l. 14. C. de Sentent. & interloc.* quod actor, quem actionis suae elegit judicem, ejus arbitrium non possit averfari circa mutuum adversarii petitionem. Nec contrarium suadet argumentum allatum: nam causa reconventionis trahitur ad naturam causae conventionis, cum jura velint, ut in utraque idem modus servetur, ita ut si causa conventionis sit summaria, etiam causa reconventionis summarie expediri debeat, licet alioquin ordinarium processum postulare. *arg. c. 2. ubi Felin. Imola, Layman, & alii. h. t. Glossa in d. Clem. saepe. 2. V. si quid petere. de V. S.*

§. V.

Forma mutuae petitionis, seu reconventionis consistit in actione mota a reo convento adversus actorem coram eodem judice durante eodem judicio. Duo itaque concurrant, necesse est, ut rite intentetur, & peragatur mutua petitio.

Primum, ut coram eodem judice, quem actor forum rei sequens elegit, instituat alioquin enim simplex potius conventio, quam mutua petitio, ac reconventio foret per *c. dispendia. §. reus quoque V. a. ud eosdem judices. do Rescript. in 6. l. 22. V. eundem judicem ff. de Judiciis. d. l. 14. V. coram eodem. & anth. seq. V. eundem judicem. C. de Sent. & interloc.* Caeterum mutua petitio moveri potest tam coram judice ordinario, quam coram delegato etiam

ad certam causam. *c. 1. & ibi Gloss. & Socin. art. 4. n. 14. b. t. d. l. 14. & ibi Sichard. n. 6. Gail. 1. observ. 37. n. ult.* Nec impedit, quod prorogatio jurisdictionis de re ad rem coram iudice delegato fieri nequeat. *c. 32. de Officio deleg.* id enim verum est in voluntaria prorogatione jurisdictionis. *l. 1. & 2. ff. de Judiciis* non in prorogatione necessaria, quæ fit auctoritate & necessitate legum, ut in mutua petitione.

23 In ambiguo hæret: anne coram iudice utriusque partis consensu electo, aut impetrato mutua petitio institui queat? Negat cum communi Pirthing *b. t. n. 3.* quia ratio, quæ inhibet mutuam petitionem coram arbitro compromissario, nempe, quod cum litigantes communi consensu arbitrum receperint, sibi imputare debeat reus, cur in compromisso non fecerit mentionem reconventionis. *c. cum dilectus. 6. de Arbitr.* eadem quoque obstat mutua petitioni coram iudice ex utriusque partis suffragio electo, aut delegato. Ego haud assentior: siquidem citata jura non distinguunt, sed generaliter concedunt reconventionem, ac mutuam petitionem coram omni iudice ordinario, vel delegato. Deinde actor etiam illum iudicem elegit, quem elegit reo consentiente. *l. 1. C. de Jurisdic. d. l. 1. & 2. ff. de Judiciis.* ergo si actor opposita exceptione declinatoria fori in causa reconventionis respondere nolit, perinde ei obstat hæc replicatio: *Judicem hunc elegisti pro te*; ac si solus eum optasset. Ad hæc ipsi adversarii admittunt mutuam petitionem coram arbitro juris, ad certam causam deputato, quem tamen utriusque litigantis consensu eligi, certum est ex *l. 1. ff. & C. de Recept. arbitr.* Neque paritas est iudicium inter & compromissum: nam in iudicium omnia ea veni-

unt, quæ nominatim à partibus excepta non sunt. *l. 61. ff. de Judiciis.* ideoque reus, etiam si in eundem iudicem consenserit, expressè reconventioni non renuntiat, actorem reconvenire poterit. At in compromissum id tantum venit, quod nominatim actum est, ut veniret. *l. 21. §. plenum 6. ff. de Recept. qui arbitr.* consequenter non expressè hoc actum sit in compromisso, ut arbiter etiam de reconventionem cognosceret, merito cessat reconventio. Confer Menoch. *de Arbitr. jud. lib. 1. q. 46.*

Alterum requisitum est, ut mutua petitio ac reconventio proponatur durante eodem iudicio. Sed non convenit inter DD. quo tempore, & in quo actu iudicium proponi debeat? communis tamen placuit, eam ante & post litem contestationem, atque in qualibet iudicii parte usque ad conclusionem in causa moveri posse. *Gloss. in d. c. 1. V. in continenti. b. t. Panorm. ib. n. 11. Vallens. §. 3. n. 2.* Quod & perspicue probatur ex *c. dispendia §. reus quoque de Rescript. in 6.* ubi dicitur, quod eodem durante iudicio reus actorem reconvenire possit; iudicium autem durat usque ad conclusionem in causa: iudicium enim est, cum causa discutitur. *c. forus 10. V. causa de V. S.* Accedit, quod reus in reconventionem sit actor. *Gloss. in d. c. dispendia. V. experiri.* sed in potestate actoris est, quando velit, jure suo agendi uti. *l. 6. §. ult. ff. de Doli mali except.* ergo idem erit in causa reconventionis. Approbat insuper hanc sententiam *Ordin. Cam. p. 3. tit. 30.*

§. VI.

Finis introductæ mutua petitionis est, ne litigantes diversis iudiciis se invicem vexent, & actorem coram iudice rei in causa sua procedente, reus illi ex adverso coram alio iudice negotium facessat, atque ita immortales inter se lites exercent. Colligitur ex *Nov. 96. §. 2.*

§. VII.

26 *Effectus ex reconventionem, seu mutua petitione duplex oritur: nimirum prorogatio jurisdictionis, & processus simultaneus.*

Prorogatio jurisdictionis: quia actor per reconventionem alienae jurisdictioni ita subicitur, ut postea coram eo iudice, quem agendo in sua causa approbavit, iudicium reconventionis subire debeat, nec velut incompetentem respectu personae suae possit repudiare. c. 1. h. t. l. 2. §. sed etsi l. 22. ff. de iudiciis. & disertè in d. l. 14. C. de Sentent. & interloc. ibi: nulla ei opponenda exceptio, quod non competens iudex agentis esse cognoscatur. Et quidni cognoscatur? cum reus coram alio iudice, nisi terminata lite conventionis, non audiatur. d. Novel. 96. c. 2. §. sancimus. Excipiuntur causae criminales: nam in his (si potest) reconventio coram ordinario iudice ipsius reconventi fieri debet. Gail. l. 1. de Pace publ. c. 12. n. 2. Schvvanmann in Process. Cam. c. 67. n. 2.

27 *Processus simultaneus: quia causa reconventionis simul cum causa conventionis tractanda, & vicissim cujusque actionis iudicii actus expediendus est, donec in utraque causa fuerit conclusum, & cognitio, quantum opus est, habeatur. Unde consequens est, si alterutra causa altiore indaginem exigat, alteram (nisi periculum morae aliud suadeat) suspendi posse, imò debere, usque dum de altera etiam liqueat, ut sic demum una sententia, saltem prolatione (sunt enim realiter duae) terminentur. c. 1. & ibi DD. h. t. c. 2. §. nos igitur de Ordine cognit. Ummius disp. 10. ad Process. iudic. n. 21. in fin. Brunemann in Process. civil. c. 10. n. 12. Mynsing. cent. 1. observ. 10. Neque enim iudicis est, temerè à procedendi ordine discedere, & si aliter processerit, iuste ad Su-*

periores appellatur. l. 1. in fin. ff. Quae sentent. sine appell. rescind.

Verum ut hunc utrumque effectum operetur mutua petitio, proponenda est in ipso litis exordio per c. 1. h. t. Clem. saepe §. verum de V. S. & auth. & consequenter. C. de Sentent. & inserl. aut saltem statim post litem contestatam, antequam litigatores ad alios actus judiciales progrediantur, ut docent relati à Barb. in l. qui prior 29. n. 22. ff. de iudiciis. nam ea, quae in continenti fiunt inesse creduntur. l. 7. §. quin imò ff. de Paetis l. lecta ff. de Reb. cred. Sin verò post litem contestatam, in quacunque parte iudicii, reconventio moveatur, solum effectum Prorogationis habet. arg. d. c. dispensa. §. reus de rescript. in 6. non etiam processus simultanei: ne causae conventionis decisio cum damno actoris sufflamine- tur. Barb. in d. l. qui prior. n. 26. Zoël. h. t. n. 10. Marant. in Spec. p. 4. dist. 6. sub n. 5. & alii communiter.

TITULUS V. De Litis contestatione.

SUMMARIA.

1. *Litis contestatio quid nominis? 2. quid rei? 3. 4. 5. & quotuplex sit?*
6. *Originem suam trahit ex jure positivo.*
7. *Litem contestatur actor cum reo vel per se vel per alium.*
8. *Ad litem contestandam non requiritur partium presentia.*
9. *Quomodo reus ad eam compellendus?*
10. *Litis contestatio requiritur in omni processu. 11. etiam secunda instantia.*
12. *Usque 17. Adducuntur requisita ad litem contestandam.*
17. *Cur fiat Litis contestatio?*
18. *& seqq. Recensentur ejusdem effectus.*
20. *& seqq. An actiones ex delicto rei persecutoriae lite non contestata dentur contra heredes?*

H Actenus de quibusdam quasi praeparatoriis iudicii. Sequitur nunc litis